

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytűszedőkben.

Gazdasági levél.

(Az első agrikulturnémia. — A mezőgazdasági kémia tudomány természete. — Fejlődése. — Határai és definíciója. — Az agrikulturnémia részei: I. A gazdasági növények táplálkozása, II. A talaj megismerése, III. A trágyázás alapelvei, IV. A gazdaságilag hasznos állatok táplálkozása és takarmánytan, V. A mezőgazdasági iparfejlesztése körébe vágó kutatások. — A kísérletezés fontosságáról. — Az agrikulturnémia és a mezőgazdák.)

1812-ben valami új tartalmú könyv látott napvilágot Angliában. Régi dologról szült új világot: mezőgazdasági kérdésekkel foglalkozott természettudományi alapon. Ez a könyv az első mezőgazdasági (agrikultur) kémia s szerzője Sir Humphry Davy, a világhírű angol kémikus. Meglátászik, hogy hazánk akkor is agrikulturnémia állam volt, mert csakhamar követte ezután a művelt világ haladását 1815-ben megjelent Davy művének magyar fordítása: „A Földművelési Kémia” Gyökere, Egymásból folyó Letzkében, melyeket A Földművelés’ előmozdítására ügyelő Társaság tartott Sir Humphry Davy. Anglusból fordította s jegyzésekkel bővítette kisszántó Pethe Ferenc. Kiadta A Nemzeti Gazda Hivatal Bécsben MDCCCXXV-ödik esztendőben.

Davy könyvének megjelenése nagy esemény a mezőgazdasági történetében. Innét kezdődik tulajdonképpen a gazdasági tudományok kifejlődése, hiszen idáig ilyenekről nem is beszélhetünk. Rengeteg adathalmaz volt ugyan együtt, de a végső okokat nem ismervén, ennek tanulmányozása csak zavarba ejtette volna a gazdát, ahelyett, hogy fontos, célszerű és természettudományi okokra visszavezethető tanácsokat adott volna.

Ha egyáltalában szabad a természettudo-

nyokat reális tekintetben összehasonlítani, úgy mindenesek a mezőgazdasági kémia első helyen áll. Közvetlen hasznáról, azt hiszem nem szükséges beszélnem. Az egész tudomány szervezete tulajdonképpen a gyakorlatra támaszkodik, hiszen minden egyes növény törvényét gyakorlati uton kell megállapítani. Nagyon kétes eredményekre juthatnánk, ha elméletben akarnók egy-két agrikulturnémia igazságot behozni s törvény gyanánt elismertetni. Ha valaki jó mezőgazdasági kémikus kíván lenni, ahhoz három dolog szükséges, *legelőször* is: gyakorlat, gyakorlat, gyakorlat. Aztán sajátítsa el az elméleti tudást, egyeztesse össze a gyakorlatival, tekintsen kissé vissza a mezőgazdasági történeti fejlődésére, végre ismerje meg a legújabb eszméket, melyek lázban tartják e tudomány apostolait.

A mezőgazdasági kémia fejlődése szorosan összefügg az okszerűen gazdálkodó, célszerűen beosztani tudó és tudományosan képzett gazdátársadalom fejlődésével. Hiszen ezen osztály legtöbb tagjának érdeklődését ugyszólván folytonosan ébren tartották a változó gazdasági rendszerek. Régi fel fogások, feltevések dőltek meg, újak támadtak, sokszor a régi elvekkel homlokegyenest ellentétesek. Természetesen ezek valamelyest mindig hatást gyakoroltak a gazdátársadalomra, másrészt okot szolgáltatottak a tudományos vitákra és okoskodásokra. Lassanként aztán — legalább én úgy képezem — valóságos tudomány fejlődött ki, melynek törvényeit pozitív természettudományos nézetek támogatták s gyakorlati kutatások megerősítették. A legújabb rendszer így nem próbatételek, hanem szigorúan megokolt tudományos eljárások eredménye. Ez a mai nap mezőgazdasági kémia: valóságos hamisítatlan természettudomány, de több ennél, mert oly közvetlen gyakorlati

haszna van, melyet egy természettudománynál sem láthatunk.

Határai meglehetősen tágak. A gazdasági vegytanban nem vonhatunk oly éles határt, mint a többi természettudományoknál tesszünk; sok olyan jelenséget is tárgyalunk, mely végső sorban inkább fizikai, geológiai stb, mint kémiai. Ezek a tág határok csak szűkítőleg hatnak a kutatóra. Nincs élvezetesebb, mint a természet egyik országából, a tünemények egyik fajtájáról korlátlanul átugorni a másikra. Ma már minden természettudomány-ilyen irányban halad. Egymás után döntik le a nagy gondolkodók a mesterséges válaszfalakat s így vonul be a fizika a kémiába, az élettudomány a fiziológiába, a minéralógiába stb, és viszont. Annyi azonban bizonyos, hogy manél konkrétum valamely természettudomány, mennél több igazsága igazolható közvetlenül matematikai uton, annál előkelőbb pozíciót foglal el s természetesen, hogy tüneményei végek gyanánt annál inkább bevonulnak a többi természettudományok határai közé. Ilyen előkelő hely illeti meg a methematikával dolgozó elméleti fizikát. Nagyon messzire kiterjednének, ha most ezt bővebben akarnám tárgyalni. Elég legyen annyi: az agrikulturnémia *nyelvének* és *határok* közt mozog, természettudományos igazságokra támaszkodik, gyakorlati, mezőgazdasági problémákkal foglalkozó tudomány. E meghatározásban a „tág határok” alatt persze nem lehet „végtelen határokat” érteni. Különbben ezt a definíció második része ugyanis kizárja. Mert az agrikulturnémia ezen gazdasági dolgokkal foglalkozik, így bárhogya is akarnánk, e határok közé pl. már sem ipari, sem másféle, természettudományi elvekre épült — szóval nem mezőgazdasági kérdések tárgyalását nem sorozhatnánk bele. Általában öt nagy különálló részre osztják

Falun.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —

Épen a városiakat mosták szappan nélkül. Azokat tetszik tudni, kik nyáron falura mennek, magasan hordják az orrukat, a parasztoi lenéznek, hanem amellet rémítő buták. Az ember fia csak nem is gondolná, milyen kevés lakozik az olyan városi nép fejében!

Az ökröt rendszeren bikának nézik: a sósákat, hacsak a befőttes üvegben nem, a réten meg nem ismerik. A csoroszllyát többnyire a vén asszonyokkal tévesztik össze; a malacot dióval kinálják s ha meg elmennek vargonyát szedni — mert napestig künn lődörögnek az erdőn — hát annyi bolondgombát vadásznak össze, hogy három várost meg lehetne éteni vele. Ugyis Isten csudája, hogy több szerencsétlenség nem esik. Szegény háziasszonyokat megessi a méreg miattuk. Napestig válogathatják azt a sok bolondgombát.

A kis csirkében mindenáron madarat látnak s akár hétszám elismogatnák. Igen tetszik nekik. Mert hát szó ami szó, a városiak között sok a bolond ember.

Ilyen észjárásban a városiaknak sokszor

vagyon részük s a jó falusiak néha összecsapják a két kezüket, hogy:

— Jé! Hogyan tudott az Ur Isten olyan szerzetet teremteni.

Csak Oroszi Tamásné védte a maga urait. Egy férfi meg egy asszony lakik nála kettesben. Hogy hiteztársak, az már magától értetődik, hanem úgy élnek együtt, mintha nem is hiteztársak volnának: egy szó kevés, de annyi se esik köztük soha naphosszat. Pedig férj és feleség között az olyan kisebb nekizendülés szinte hozzátartozik már a házasság szentségéhez.

De hát Futaktyék, mert úgy hívták őket egészen más népek voltak. Csöndesen meglátták Orosziné első függőcső szobáján, egy havi bért előre megfizettek, akad tetszik tudni olyan is, kitől utólag se lehet behajtani tíz pöngő árát, de Orosziné a tekintetben nem panaszkodhatott, minthogy más tekintetben sem volt oka panasra. Szives, barátságos leikiek voltak, mintha nem is városi fundusról szakadtak volna ide. Azért, mikor a szomszédasszony őket is kiakarta kezdeni, Orosziné szinte paprikás heveséggel fogta a pártjukat, mert hát az ő urairól szó ne essék, azt kikéri magának.

— Futaktyék nem olyanok, mint a többiek! — erősítette a dolgot Orosziné — kicsit külö-

nósek az igaz, hanem amiat nem érdemes a feje tetejére állítani az egész falut. Minap az ur a majoránámát nézte s megkérdezte, nem adnék-e el?

— Miért ne? — feleltem én.

— Tudja lelkem — mondta ő tovább — én városon kereskedő vagyok és szívesen vállalnék egy métermázsára valót.

Azt hittem a guta mindjárt megült ott helyben. Egy métermázsára való majoránám! Hallottál olyat? Mennyi kolbász kell ahhoz. Meg is mondtam neki egyenesen, de ő csak nevetett. Én aztán mérgemben visszavettem. Mert hát majoránámól egy mázsa csak butaság? No nem?

— Bizony — hagyta rá szakértelemmel a szomszédasszony.

— Hanem azt meg kell adni nekik, hogy a gyerekeket igen szeretik. Ha a Jancsi fiammal egy vagonra való cukrot meg nem etettek, akkor a kisebbik fiam, a Gyurka nem bógótt még teljes életében. Nem is láttam, hallod, olyan rivó gyereket, mint az én Gyurka fiam. Akárcsak a bába a lábánál fogva fűrésztette volna elsőben. Annyit óbégat naphosszat, hogy néha nem szánám a falhoz verni. Es képzeld csak, a városi asszonyosság éppen a Gyurka fiamba vap bele-

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete,

AZÉLŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ.

Állandó nagy raktár ágy- és asztalneműekben, szintartó karton és zophirekben stb.

Mal lapunk 4 oldal.

fel, melyek mindegyike más-más természetű lévén, az egész tudomány rendszerét egy ember-élet alatt vajmi nehéz tökéletesen elsajátítani. Az első rész a gazdasági növények táplálkozásával foglalkozik. A legutóbbi évtizedek hatalmas munkája, hogy folyton tökéletesedő növényfiziológiai kísérleteivel megismerte nagyjában gazdasági növényeink életfolyamatait. Ismervén, ezeket, sok tekintetben jótékonyan tudnak hatni növényeink fejlődésére. Rendkívül sok függ a talajtól, ép ezért világos, hogy az agrikulturnémia második része a tudományos talajtant foglalja magában. Kevesebb súlyt fektetünk itt a tulajdonképeni geológiai elméletekre és tanításokra s hogy hűek legyünk a kijelölt gyakorlati irányhoz, inkább a talaj alkotászeivel, főleg sajátos tulajdonságaival (szerkezete, kötöttsége, nedvessége, hőmérséklete, termékenysége, tápanyagelőkötőképessége stb) kell foglalkoznunk. Befelezi e talajtant a talaj kémiai elemzésének alapos megismerése. A talaj kémiai elemzésének gyakorlati hasznát a jövőre. Nemrég még azt hitték, hogy a talaj kémiai elemzéséből a talajtermékenységet előre megállapíthatják. A vérmes remények lassanként füstbe szálltak, amint a növények fiziológiájával és a talaj tulajdonságaival behatóbban megismerkedtek tudósaink. A talaj elemzését Sigmond dr. műgyemati tanár, a mezőgazdasági kémia első nevezetesebb magyar képviselője most még inkább tudományos vívmánynak mondja s gyakorlati hasznát szerinte csak a későbbi unokák fogják megismerni. Mert ismerjük el, eljárásaink oly tökéletesnek és pontatlanok, hogy erre gyakorlatilag építeni nem lehet s „az elemzés adatai — írja Sigmond dr. — még tudományos követelményeknél is csak kellő fenntartással lehet alkalmazni.“ Hát miért nem volt helyes a régiak felfedése, mikor azt hitték, hogy a talaj kémiai elemzéséből a talaj termékenységet előre megállapíthatják? Bebizonyult t. i. hogy a talaj termékenysége a talaj összes tulajdonságaitól függ, nemcsak a kémiai összetételétől, továbbá éghajlati és egyéb külső viszonyoktól. A kémiai elemzés pedig csakis az anyagi összetételről adhat számot, a többi tulajdonságokat és külső körülményeket pedig figyelmen kívül hagyja.

Gazdasági növényeink csak akkor szolgálhatnak megfelelő termés, ha kielégítő talajon tenyésznek. A talajt pedig ebből-utóbb gondozás alá kell venni, mert folytonos használat folytán kimerül. A talajjavítási műveletek legfontosabbika a trágyázás, azaz olyan anyagok alkalmazása, melyek bizonyos esetekben a talaj termőképességét fokozhatják. A mezőgazdasági kémia gyermekkorában a trágyázástani elméletek képeztek az egész tudomány rendszerét. Napjainkban a

növényfiziológia vagy a talajban ép oly fontos része az agrikulturnémianak, mint a trágyázás, mely az összes nevezetesebb természetes és mesterséges trágyákról szól s a talajra, illetőleg a különféle növényfélésekre való hatásukat tárgyalja.

Ma, midőn elismert tény az, hogy a mezőgazdasági kultúra legfontosabb fokmérője az állattenyésztés állapota, minden nemzet mezőgazdasági jólétét az állattenyésztésnek, állatok és állati termékek termelésének kipurított biztos alapjára fektetik. Az állattenyésztés fejlődése maga után vonta állataink hasznának, értékének pontos megérését, életfolyamataik tanulmányozását és a táplálkozásukra használatos takarmányok gyakorlati alkalmazásának vizsgálatát. Ezzel foglalkozik az agrikulturnémia negyedik része.

Vége az ötödik (utolsó) rész azokat a mezőgazdasági kémiai ismereteket és kutatásokat tárgyalja, amelyek a mezőgazdasági ipar különféle ágazataiban a természettudományi alapot adják. Azt tudjuk pl. hogy a must erjedés útján lesz borrhá. Nos tehát a must előállítását, a bor kezelése a mezőgazdasági technológiába vág, de az erjedés jelenségeinek ismertetése már az agrikulturnémia tárgya. Itt foglalkozunk továbbá a tejkezeléssel kapcsolatos kémiai-biológiai folyamatokkal (a tej bakteriumai, hatásuk stb.) is.

Ime, mint vonul be az elméleti tudomány a mezőgazdaságba. Az ősi, évezredes foglalkozások minden porcikáját olyan világításba helyezi, hogy egyszerre érthető lesz előttünk, hogy miért csináljuk ezt vagy amazt. Mert ez a végcélja tudományunknak: a mezőgazdasági gyakorlatnak használni. E végcél pedig kísérletezés nélkül nem érhetjük el. A kísérletezésnél először is avval kell számolnunk, hogy milyen feladatok megoldását követeli a gyakorlat. Az okserűen gondolkó agrikulturnémikusnak tehát a gyakorlati élet követelményeivel kell elsősorban számolni, mert enélkül kísérletezésbe fogni meglehetősen és észnélküli munka lenne. De tisztán álljon előtte — természetesen hozzátéve — a várható eredmények gyakorlati haszna is. Kár a kísérletezés alatt elpocsékolni rengeteg időt, ha csak olyan eredményekre számíthatunk, melyek valóban minimális gyakorlati értékek. Itt megint hangsúlyozom a többször hangoztatott ténnyt: a mezőgazdasági kémia elsősorban a gyakorlati élet jogos birtoka, s így kísérletezésünknek erre legyünk tekintettel.

Napjainkban a mezőgazdának ép oly nehéz dolga van, mint a más pályán dolgozó embernek. Olyan óriási versennyel kell megküzdenie,

hogy bizony csak erős és megmondhatatlan munka után boldogulhat. Mind'g pontosan kidolgozott terv szerint kell dolgoznia, még akkor is sok veszély fenyegeti: a kultúrával összefüggő, a mezőgazdasági ágakat sújtó csapások érik lépten-nyomon. Messze a hátunk mögött van az a boldog korszak, mikor még legnagyobb részben mindent a természetre lehetett bízni. Azóta a sokat használt talaj nem egy helyen kimerült, alapos gondozást igényel; a munkáviszonyok rendkívül megváltoztak s ez is fejtörést okoz a gazdának. Szükséges tehát, hogy okosan számító, tudományosan képzett gazdáink legyenek, kik ép úgy tisztában vannak a gyakorlati követelményekkel, mint az elméleti okokkal. Gazdáinknak ajánlhatjuk ép ezért elsősorban az agrikulturnémia munkáit alapos tanulmányozását. Bár második bibliójukká válna!

Kuthy István.

UJDONSAGOK.

— **Személyi hír.** Kelemen Béla, az állami főreáliskola tudós igazgatója három havi szabadságot kapott megrongált egészségének helyreállítására. Kelemen igazgató fűrdőre utazik s távollétében dr. Tunner Károly, főreáliskolai tanár fogja az igazgatói teendőket végezni.

— **Választási mozgalom.** Id. Madarász József ma fejezte be körútját a sárkeresztúri kerületben tegnap Sárbogárdot, Sárszentmihályt, Alapot és Alsószentivánt járta be, ahol mindenütt szívélyes, meleg fogadtatásban részesült. Különösen Alap tett ki magáért, ahol a község népe valóságos ünneplésben részesítette az öreg urat. Koller Ida, Koller Pál, Madarász Iáradhatatlan főköreinek leánya, virágcsokrot nyújtott át neki. Az öreg ur mindenütt meglepő élénkséggel és tüzrel szónokol a magyar szabadságról és az osztrák rabigáról s akit megkap szava s a nagy emlékek, amelyek megtört alakjához fűződnek, annak meggyőződésévé válik, hogy 66 éves politikai életét még megtartani a kerület becsületének kérdése. Madarász szombaton délután volt a kerület központjában, Sárkeresztúron, ahol valóban patriarhális ragaszkodással fogadták. Innét Abára ment kíséretével, ahol a községet uraló Fiáth-párt is felvonnult s gyakori közbeszólásával kellemetlenkedett. Madarász

bolondulva. Még megérem, hogy elkéri és urat nevel belőle.

— Abból a kölyökből? — szaladt ki a szó a szomszédasszony szájából. Nyilván az irigység kergette.

— És miért ne? — méltatlankodott Oroszina — azért hogy rá? Más is rít gyerekkorába s mire megházasodott, mind abba hagyta. Nem tudom, hogy mint van, de én úgy érzem, hogy Gyuri fiamat az Ursten urnak szánta.

A szomszédasszony szitta a fogát. Szeretett volna valamit mondani, hanem jónak látta lenyelni. Az anyák igen kényesek, mikor gyerekeikről vagon szó.

A párbeszéd különben is megszakadt. Oroszina hazajárárkodott. Kiváncsi volt — mint mondta — mit csinálnak az ő uraságai. A tisztességes háziasszony különben is többet törődik az ő lakóival, mint tulajdonmagával. Oroszina meg éppen élt-halt az ő uraiért.

Aki úgy közelebbről szemlélte a mindennapi életüket, cseppet sem csudálhatta a dolgot. Futtyakék kiváló lakók is voltak a háznál. Az ember skatulyaszámra tartotta a szivart odahaza.

Oroszi, ahányszor csak pipára akart gyujtani, mindig megjárta. Futtyaké szépen kivette szájából a csutorát s következetesen vastag szivarral tömte be a száját. Lehetett darabja öt garasnál is több. Városi helyen, ugy látszik, a rövidet nem kedvelik.

Futtyakén meg annál nagyobb hasznára volt a háziasszonynak a gyerekek körül. Valóságos dajkaszerrepe vállalkozott a kis Gyurica kedvéért. A kis kölyök sirt-riort naphosszat, mint valami veszekedett masina. Hanem a bőgése a városi asszonyt csöppet se verte ki a barázdából, vitte, hurcolta naphosszat, akárcsak muszáj lett volna.

És elég különös, annak a hosszú barátságának harag lett a vége. A városi asszony volt az oka, magától értetődik.

Egyszer hogyan, hogyan nem, a kis Gyurikával Oroszina elé állott s azon kezdte:

— Mit szólna hozzá asszonyság, ha én ezt a gyereket magammal vinném a városba?

— Tessék, csak tessék — nevetett a háziasszony — magának adom egészen.

— És komolyan beszél asszonyság?

— Olyan komolyan, mint a tekintetes asszony. Attól tartok mégis, hogy városon kidobják majd gyerekestül, csak egyszer ordítani kezdjen a kölyök.

— Attól ne féljen asszonyság, mi magunknak van házuk. Tehát elvihetem?

— Mondtam már, hogy el — mosolygott még mindig Oroszina.

— Akkor hát köszönöm — ragadta meg hálálkodó szóval Futtyaké Sámuelné a háziasszony kezét — megneveltem böcsülettel s igérem, hogy embert faragok belőle. Maga is megnézheti ugy közbe-közbe, no igérje meg, hogy megteszi?

— Én? — vakaródzott Oroszina.

— Maga hát. Mint édesanyának jussa van hozzá.

— Hogyan? — pattant föl Oroszina — hát komolyan?

— Én nem szoktam tréfálni.

— No de talán mégse. Megáll az eszem, mit csinálna a tekintetes asszony az ilyen rivó kölyökkel?

— Az már a magam dolga.

— Nem vallana böcsületet vele.

Rendkívüli olcsóságok.

Üzletáthelyezésnél visszamaradt kalap, sapka, ingek, férfi, női és gyermek cipők, nyakkendők, szövött áruk stb, cikkek melyek a beszerzési áron alul árusíttatnak ki a régi helyiségemben csak rövid ideig.

KNAZOVITZKY BÉLA, Nádor-utca 2.

hívei itt is lelkesen fogadták. Detrich Mariska virágoskört nyújtott át neki. A „munkapárt” természetesen itt is kikapott az öreg urtól. Ma járja be Sárogrést, Igar, Vajtát Cecőt s állandóan kíséretében vannak Koller Pál, Vargha Kálmán, ref. lelkész, Detrich Zsigmond, Szluha Aladár és Kommer Gyula földbirtokosok. Kísérői azt mondják, hogy ilyen főemelő s ünnepies diadalutja még nem volt id. Madarásznak.

A másik két jelölt is erősen dolgozik megválasztása érdekében. Fiáth György dr. ujabban szombaton Kálozt és Sárszentagót, vasárnap Polgárdit és Fülét járta be. Szentagóta egészen az övé. Pártja különben Abán, Csöszön, Polgárdin, Kálozon, Cecén, Kislagón áll erősen s általában a Fiáth-párt erősege okolja meg, hogy Madarásznak olyan nagy agitációt kell kifejtenie.

Koller Tivadarak úgy látszik, csendesen állnak és csendesen buknak. A Koller-párt Sárobgárdon, Polgárdin és Fülén várja a jó szerencsét.

Ujabban érdekesen alakul a csákvári és a váli kerület is. Csákváron tegnap Horváth Jenő mondott programbeszédet s részeseült a kelleténél hüvösebb fogadtatásban. Horváth Gyula helyzete Lichtensten és Horváth Jenő mellett egyáltalában nem reménytelen.

A váli kerületben erős mérkőzés ígérkezik a két komoly jelölt, Csontos Andor és Mérey Lajos között. Csontosék mindegyre kezdének félni a növekvő s föltétlen komoly elemekből álló Mérey-párttól. Mérey különösen Bicskén, Sósuton, Tárnokon, Mányon, Etyeken, Kajászószentpéteren áll jól. Ujabban Alcsut és Erd is csatlakozott. Erden és Diósdon tegnap járt újból Mérey és sokban megerősítette sáncát. Csütörtökön Váiba, majd Tabajdra megy programbeszéd tartására. Csontos a kerület keleti felét bírja. Lukács nem sok vízet zavar. A kerület sorsa az előjelöklből itélve pótválasztáson dől el.

Bathhány Lajos gróf, a bodajki kerület egyedüli jelöltje most járja be kerületét. Beszámolót s egyben programbeszédet mond, hogy választóit politikai álláspontjáról tájékoztassa. Holnap Mórton jelenik meg, hol tiszteletére nagy bankett lesz. Innét folytatja útját B.-Sárkányba, Bodajkra, Csókakőre, Gántra és Csurgóra, hol Károlyi József gróf vendége lesz. Szerdán Csurgón

— Csak bizza én rá.

— De nem, az mégse lehet — kezdett a házasszony homloka gyöngyözni, elhiggye galambom, édes tekintetes asszony, nem kívánom a kárát. Bizony Isten nem kívánom. Ha ez a gyerek olyan volna, mint más böcsületes gyerek, ha nem nyivákolna örök mindég . . . hogyha mondom, böcsületet valának vele, elhiggye a tekintetes asszony, én se néznék valamit, oda-adnám. De így nem keseríthetem az életét vele.

— Attól ne fájjon a kend feje. Tudok én gyerekkel banni.

— Tud, persze hogy tud — erőlködött Orosziné s pipacsvörösség ütött ki a két orcáján, nagyon is kimutatta, mennyire érti. A gyerek jobban vesztet marad a tekintetes asszonynál, mint én nálam, pedig én volnék az édes anyja. Az utolsó szót már erősen megnyomta.

— Aztán — folytatta szinte hirtelenkedve — ki tudja, jót tenne-e neki a városi levegő? Másoktól tudom, abban a levegőben úgy jár a nyavalya, mint a cséplőmasinában a por. Nem látni, mégis szemközti veri az ember fiát. Masinázott már a tekintetes asszony?

— Nem én.

— Persze hogy persze; hogy is kérdezhettem olyan ostobát! Városi helyen komót csinálják, elküldenek a pékhez . . .

— Gyuriról beszéljünk inkább, asszonyság — terelte Orosziné a barázdába a másik.

Hanem most a parasztasszony már haragos szemeket meregetett Futtyakynra. Mert mégis csak csunyaság, mennyire erőszakoskodik. Láthatja az egészéből, hogy hasztalan fáradság min-

programbeszédet mond, majd Isztimérre megy át. Szombaton Csurgón Károlyi József gróf, Keresztesen Schück Emil uról felügyelő mondott lelkes beszédet mellette.

Legujabb: Madarászt ma Igar, Sárogrés és Ceca lelkes fogadtatásban részesítette. Igar, Sárogrés teljesen az övé. Kenessey Gyula közbenjárására Kislag is nagyrészt melléje állt. Sárobgárdon nagy ellenzékét talált. A község megdönthetetlen Koller-párti, melynek Sárobgárdon 350 szavazója van.

— Készületnyilvánítás. A május 1. és 5-én megtartott első szt. áldozási ünnepélyre kegyes volt szeretett Főpásztorunk, Püspök ur Örméltósága az összes 480 első áldozót kis imakönyvvel, Nagy Alfonzé urnó pedig mindéket napon mindnyájukat kitűnő süteménnyel megajándékozni. Az első áldozási emlétek és oszonnák költségeihez pedig a következők kegyeskedtek pénz adománnyal járulni: gf. Károlyi Geraldine 40 kor. Szabotis Jenő kanonok 30 kor., gróf Cziráky Antal gf. Györy Teréz, Krenecz Ignác kanonok, gf. Nádasdy Tamásné 20 kor., báró Gudenus Ervin, K. Horváth István, Dr. Klauz György kanonok, gróf Korniss Józsa, báró Trauttenberg Frigyesné, báró Wense Róza 10 kor. Krizsány János kanonok és Zalay Mihály gymn. igazgató 5 kor. Szögyényi Marich Julia 4 kor. Károly János v. püspök, Komáromy Károly kanonok és Mayer Károly kanonok 3 kor. Szabady Józsefné urhölgy 1 kor. Mindezekért legáltalában köszönetüket nyilvánítják az Ur Jézus st. nevében. Báró Wense Róza az Első Szt. áldozási bizottság elnöke. Szögyény-Marich Julia a székhérvári Oltár Egyet. Elnöke.

— Husz éves találkozó. Hajos Jenő dr. budapesti ügyvé. (VI. Podmaniczky-utca 29.) kéri azon volt iskolatársait, kik 1890 ben a székesfehérvári főgimnáziumban érettségit tettek, hogy e hónap 26-án a 20 éves találkozársra Székesfehérváron megjelenni sziveskedjenek. Találkozás délelőtt 11 órákor a Magyar Király szálloda éttermében.

— Pusztító jég. Tegnap megyénk több községében volt jégeső s különösen Erden és Polgárdin nagy károkat okozott.

— **Footballmérkőzés.** A Kaposvári Athletikai Klub és a Székesfehérvári Torna Club foclabcsapata vasárnap délután bajnoksági labdarugó mérkőzést akart tartani a helybeli sóstói versenypályán, azonban az eső által tönkretett pálya alkalmatlansága miatt csak barátságos mérkőzést tarthattak. A győzelem a helybeli footballistáknak jutott, akik jóformán már meg is szokhatták a

den okoskodása. Orosziné inkább kihuzatja a legerősebbik zápfogat, hogysem Gyurkát, az ő tulajdonvérét másnak adja. Hogy városon talán agyon kinnózzák? s a végén komédiást neveljenek belőle? No hiszen!

— Adja oda a gyereketem — szólalt meg most más mód fölött való komolysággal a falusi asszony.

— Ejnye! — csudálkozott el Futtyakyné — ennyire vagyunk? Most már fognom se szabad?

— Adja ide! — türelmetlenkedett Orosziné. Most már se hallott se látott. Csak kikapta a gyereket az ámuló asszony karjaiból s futni kezdett. Meg sem állott, csak a szomszédasszony konyháján.

Orosziné nagyokat futtatott.

— Mi bajod, lelkem Ágnesem? — kérdezte a szomszédasszony jó lélekkel.

— Semmi — volt a keserű válasz.

— Engem akarsz falnak állítani? Csak látom, hogy egy kereked elszabadult?

— Hát dühös vagyok — toppantott Orosziné — Meggyújtottak.

— Es ki gyújtott meg?

— Hát az a városi népség. A gyereketem akarja, hallottál olyat? Az én Gyurimat! Hanem megmondtam neki a magamét. Tudom, nem teszi zsebre. Majd adok én neki gyereket! Oh Gyurim, én édes gyereketem!

Csókolni kezdte a kis fiút az pedig ordított, mintha nyársra huzzák volna.

Kincs István.

sáros pályán való játékot, mert eddig minden nagyobb mérkőzés alkalmával meglepte őket az eső. Az eredmény 1—0 a Sz. T. C. javára. A bajnoksági mérkőzést Kaposváron fogják megtartani.

— **Elfogott tolvaj.** Kovacsövzsky János 16 éves fiu Szilasi Dániel magázó szolgálatában állott Csákváron. A rossz fiu f. hó 19 én gazdája távollétében feltörte annak szekrényét és onnan 160 korona készpénzt, körülbelül ugyanannyi értékű ékszert és egy öltözet ruhát ellopott, aztán magához vette a munkakönyvét és mint a ki jól végezte dolgát elindult kifelé a faluból Azonban nem messze mehetett, mert felfedezték a betörést és csendőrök kerékpáron üldözbe vették a hűten szolgát s éppen akkor érték el az erdőben, amidőn át akart öltözöködni. A tolvaj fut letartóztatták.

— **A munkásbiztosítói választott bíróság.** A Székesfehérvári Munkásbiztosítói választott bíróság az 1910, 1911 és 1912 évre f. hó 22-én délelőtt 10 órákor alakult meg a helybeli kir. járásbíróságon Kálmán Lajos kir. táblabíró elnökletével. A választott bíróság a következők: Elnök: Kálmán Lajos, jegyző: Galbay János, választott bírósági ülnökök: Almásy István, Akóts István, Aschenbrenner István, Gál Sándor, Ifj. Gyurkovics József, Hári Gyula, Karl István, Kiss József, Kiss Pál, Kováts Ferenc, Kövesdi Miksa, Rédey Géza, Süveges Ferenc és Vidor Zoltán (munkaadók). — Blaumann Antal, Fekete József, Grünhut Zsigmond, Horváth Mihály, Iapács István, Kostyelik Illés, Lukács Ernő, Mechler János, Noll Károly, id. Pajor Imre, Polcz István, Sárgek István, Scheffer János, Schwarz Sándor és Takács János (munkások). — választott bírósági pótlóülnökök Alovis József, Bernstein Sámuel, Eppinger Ignác, Fűredi Antal, Gerstein Mihály, Hanusz János, Jámbor István, Ney Géza, Rédi Miklós és Weichinger Sándor (munkaadók). — Görhely Nándor, Hevesi Viktor, Horváth István, Kohári János, Muhay Árpád, Németh János, Poór József, Simon József, Végh József és Vihari Ferenc (munkások).

A választóbírósági ülnökök letették az előirt hivatali esküt.

— **Rövid hírek.**

Szerencsétlenül járt fiu. Dinnyés pusztán f. hó 22-én Farkas József 12 éves fiu egy lajos kocsit hajtott s közben az úléből előrebukott és a kerekek a lábait összetörték. A szerencsétlen fiut a Szent György kórházba szállították.

Tüz. Folyó hó 19-én leégett Nagy Mihály dunapenteleli lakos házanak a tetőzete. A kár 300 korona. A tűz oka ismeretlen.

Nádasdladányban Fuksz György udvarán 2 sertés öl 2 sertéssel együtt égett el. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

Stoower-Record irógépek és az összes irógépkellékek raktára Klöcker Péter cs. és kir. udv. könyvkereskedésében Székesfehérvárott.

— **Lövés az éjben.** Furcsa világ ez a kertesvilág. Furcsa árnyajzokkal ékesíti a maga útját. Az egyik hazafi csupa lelkesedés és a lelke mélyéből meríti a legduzzadóbb jelszavakat s azokat zászlajára írva lobogó lelkesedéssel igzat az elvek mellett. Van olyan azonban, a ki lekvárt merit és azzal rajzol sötét és világos árnyképeket az ellenkező elveket való honfittárs házfalára és boszantására. Az ilyen modoru lelkesedésnek furcsa következményei lettek tegnap éjjel. Egyik munkapárti szavazópolgárnak, Beke József cse-repes-közi lakosnak azzal kedveskedett valaki, hogy vasárnap reggelre, a mikor mindenki ün-ünepi köntöst és hangulatot ölt, a háza falára dus ecsettel különféle alakokat pingált. Tele rajzolta a kilincset, ablakot, szökeval mindent, a mire a művészi ihlet sarkalta. Így ment ez vagy három vasárnapon és tinnepen keresztül. Beke József szörnyen boszankodott az éretlen csinytevésben, a mely legszentebb meggyőződését akarta befolyásolni és a világ gyunkacájává tenni s azért radikális kurára határozta el magát. Vasárnap éjjel a háza előtt levő csinos kis lugasban lesbe állott és séréttel töltött fegyverével várta a politika avatott művészt. A csönözés éjjel kibontogatta szárnyait és méla álom borult a Rácváros utcáira. Itt-ott egy szombati hazafi elkészt bögöse megzavarta az álom birodalmát,

z hold elfordította felőrcáját, tőle, a másikkal azonban szemlélőde nyugodtan andalgott az őz királyi város házai fölött. Egyszerre megnyílt a szemközti ház ajtaja s Vida Ferenc csizmadia kapuján egy ifju lép ki. Az ablak szintén kinyílt s egy másik ifju egy nagyobb szabásu edényt nyújtott ki, a mit egy meszelőnek is beillő ecset követt. Az ifju óvatosan szénézett s látva, hogy művészi hajlandóságának egyedül a méla hold asz-szisztái, barátságosan rámosolygott s aztán Beke József háza felé somfordált: Az ihlet megvolt s a munka gyorsan kezdődött. Pár perc alatt nem épen szabályos, de a slingeléshez hasonló izezetek díszítették Beke József házat. Ő pedig várt, mint a zsákmányára leső oroszlány. Alig végezte be a lelkes ifju az ügyes és szorgalmas munkát, Beke József kiugrott a rejtek helyéből s a művész centrumára célozott, a mit az természetesen nem arccal fogadott. A lővés eldőrdült. Az ifju mint egy sebzett vadkan elordította magát s melegiben arca bukott. Az utca népe fölriadt, kíváncsian és szőnyűködve nézték a nagy esetet. Az ifju ordított, Beke József pedig meg volt magával elégedve. Nemsokára rendőrök jöttek és a művészt elszállították Bierbauer Viktor dr. főorvos lakására, a ki — ugyancsak az éj csendjében — egy óra alatt körülbelül 12 sörét szedett ki a derék ifju puhább és kevésbé puhább részeitől. Az ambiciózus ifjut Tóth Józsefnek hívják, 18 éves, egyebekben és hivatás-szerűleg a díkics és drava kezelője s a festésre — saját vallomása szerint csak a hazafüli lelkesedés és egyéni műkedvelése révén adta magát. Egyebekben szívesen ígerte, hogy többé hasonló passziói nem lesznek. Sebei az orvosi vélemény szerint 20 napon belül gyógyulnak.

Egy könyvelőnk ki németül is levelez felvételik Knazovitzky Béla divatruházában.

— **Husmörgezés.** Schvarecz Józsefné József-utca 19. szám alatti lakos asszony folyó hó 20-án délelőtt a helybeli belpolcon hust vásárolt, amelyet sóletnek elkészítve f. hó 21-én délben megettek. Nemsokára ebéd után az egész család spa, anya és 4 gyermek oly rosszul lett, hogy dr. Kárnik József orvost segítségül hívták, a ki ellenmérget adott be nekik, minek folytán valamennyien jobban lettek. Ma reggel azonban az anya és 6 éves fiu ismét rosszul lett, de az idejében alkalmazott orvosi segély javított az állapotukon. Szükségnek tartjuk, hogy ez ügyben a rendőrség szigorú vizsgálatot indítson és a mérges hus árusítóját kinyomozván, érzékenyen megbüntesse.

— **Öngyilkosság.** A Sziget utcából öngyilkosságot jelentettek tegnap délután a rendőrségen. Az öngyilkos Kiss István: 65 éves cserepes volt, a ki lakásának gerendájára felakasztotta magát. Mire a házbeliék észrevették az öngyilkosságot, késő volt a segítség. A bejelentésre a rendőrségéről Zavaros rendőrkapitány dr. Bierbauer főorvossal jelent meg a helyszínén, a kik már csak az öngyilkosság körülményeit kutathatták s intézkedtek a hulla eltakarításáról. Kis István öngyilkosságának oka életunság volt. Nőtestvére előtt már napokkal ezélt emlegette, hogy meguntja az életet s hogy pihenni vágyik a temetőben.

— **Rosaz végül tréfa.** Bartos István soponyai földmives lován, míg Eartos Toma vendéglőjében poharazott, valaki éretter tréfát követett el. Olyan sulyosan megsértette botjával, hogy a ló erős vérzést kapott. Bartos a lovat elvezette a mén-telepre, a hol az orvos belső elvérzést konstatált a lovon, amely néhány óra múlva kimúlt. A rendőrség az érkezett feljelentésre kiderítette, hogy a ló megsértője Fiaszek Lajos 18 éves sertésminkároló, aki azonban ncszét véve a rendőri eljárásnak megszökött. Kézrekerítésére tovább nyomoz a rendőrség. Bartos kára 500 korona.

— **Rendőrségi hírek.** Fenyős József major-utca 23. sz. alatti lakos kutyáját f. hó 21-én egyik szomszédja a kerítéshez kötötte ki s ott ásóval 5 helyen egy megvágta, hogy gazdája a kutyát teljesen megcsonkítva találta. Az eljárás megindult.

Simon József fazekas-utca 12. sz. a lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes aivás közben ellopta 20 korona értékű ezüst láncát és látkkel óráját.

Kéri István 20 éves kőművesegédét f. hó 23-án éjjel Prosszer Antal Ősz-utca 12. sz. alatti lakos kőműves a könyökközi Wirth-féle nyilvános-házban minden ok nélkül megátadta s egy követ és késsel több helyen megsebesítette. Prosszer Antal ellen az eljárás megindult. Kéri István sérülése súlyos természetű.

Egy névtelen feljelentés alapján a rendőrség helyszíni szemlét tartott Fekete István könyök-utca 7. sz. házában, s meggyőződött arról, hogy a házban öt lakás lakhatatlan, amennyiben azok magassága alig 170 cm., ezenkívül a lakások egészségtelenek s rossz állapotban levők, úgy, hogy a rendőrségnek a kilakoltatást kellett elrendelni.

Gyermekkoscsik, gyermekágyak, vasbu-torok és takaréktűzhelyek nagy választékban kaphatók Márkus Simon Fia cégnél. Jókai-utca 16.

Vida Elek kárpitos és díszítő Székes-fehérvár Megyeházépület. Teljes felelősség mellett csakis elsőrendű munkák.

Anyakönyvi statisztika.

1910. május hó 14-től 1910. május hó 21-ig.

Születés. Született: 12 törvényes fiu, 7 leány, törvénytelen fiu 1, leány 0, halvaszületett törvényes fiu 0, leány 0, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 20.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 1 törvényes fiu, 3 nő, 7 éven felüli 3 férfi, 6 nő. Összesen 14. Eszerint a születés a halálozást 6-al mulja felül.

Meghaltak:

Irsányi József r. k. csizmadia, 52 éves, Kertalja-u. 12. — Kálmán Erzsébet r. k. 3 éves, Felsőkirálysor 2. — Horvát Julia r. k. 25 éves, Zámoly-u. 70. — Schvarecz Kálmán r. k. 2 éves, Tobak-u. 9. — Özv. Heltai Istvánné, Verdon Amália r. k. 85 éves, Tolnai-u. 4. — Hajnal Ignác Heller Páni ízr. 69 éves, Kert-u. 20. — Farádi Szabó Istvánné, Jáni Mária r. k. 35 éves, Zámoly-u. 34. — Szabó István r. k. 16 éves, napzs. Sat. György-körház. — Horvát, Julia r. k. 27 éves, Szent György-körház. — Végh Mária r. k. 5 hónapos, Csorvás-u. 13. — Kovács Ferenc ref. 11 hónapos, Vágóhíd-dűlő. — Özv. Fehér Györgyné, Réger Háni r. k. 66 éves, Sat. György-körház. — Héger Anna r. k. 23 napos, Szárász-u. 32. — Holics György r. k. 69 éves, maganzó, Dinyés.

Kihirdetések.

Ring József r. k. kőművesegéd Őreg-u. 26. és Fröschl Teréz r. k. Ráctemetődűlő t. — Völl Ferenc bádogossegéd r. k. Talabánya és Szűcs Anna Fütőház-u. 4. — Srelvald András r. k. járásbírósi hivatalnok Budai-ut 9 és Szabó Etelka ref. Kert-u. 6. — Scholler Mátys ág. h. sv. dv. ka-lauz Gyümölcs-u. 21 és Pál Julianna r. k. Sütő-u. 22. — Szaller József cipész, Szömörce-u. 16 és Kreutzer Julianna r. k. Sár-u. 10. — Sipács Pál, r. k. asztalossegéd, Temető-sor 3 és Kaloosa Erzsébet ref. Ráctemetődűlő. — Lemcsécs János r. k. földm. Sörpince-u. 9 és Király Erzsébet r. k. Ráchegy 1218. — Fister József r. k. kisp. Alsókirálysor 29 és Mähr Katalin Felsőkirálysor 52. — Hanák Ferenc lakatos r. k. Gyümölcs-u. 3 és Rosta Anna Selyem-u. 40.

Minden hölgy

ki szép akar lenni

menjen ifj. KORONAFI K. nőifodrászhoz!

Leszállított olcsó árak!

Fésülés 1 K. 20 f.

Fejmosás Schampoonnal és hajszárító géppel 2 K.

Ondolálás, hajhullamozás 2 K.

Hajstütes és kreppeles 1 K.

Mainkure egy uraknak mint hölgyeknek 1 K. 20 f.

Divatos menyasszonyi alkalmi fésülések!

Hajfonatok a legfinomabb hajból 6 kortól feljebb.

Bandó Transformation, minden hajmunkák, hajfestés és szőkités legolcsóbb árban!

A mélyen tisztelt hölgyközönség b. pártfogását kéri

ifj Koronafi Károly

Ő család. és kir. Fenséges Erzsébet főhercegnő kamarai fodrásza.

Nádor-u. 13.

Egy idősebb intelligens leány fodrásznőnek fizetésével felvétetik.

A Magyar Király szálloda gyönyörtü kerthelyisége megnyílt!

Naponta frissen csapolt sör!
A közkedvelt Zóna reggeli ára 10 krajcár.

Figyelmes, pontos kiszolgálás!
Szíves támogatást kér

Barnai Ignác,
szállótulajdonos.

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szőgyény-Marich-utca.
Állandóan nagy raktáron mindenféle
férfi-, fiu- és gyermekruhák
ugyszintén
papi öltönyök,
Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)
bőr kabátok, utazóbundák,
raglán-felöltők, kabátok.

SZEPLŐ

az arcon levő barna, szürke és sárga foltok, éppugy a karon, nyakon stb. igen kellemetlen szépséghibának nevezhető, mert kezelés nélkül ritkán mulik el, legfeljebb bizonyos idő múlva valamivel halványabb lesz. Amellett a fiatal nők gyermekek lágy s gyöngéd bőr részét lepi el. Különösen szőke szépségek szenvednek alatta. Miután ezen pettyek a felbőben vannak, úgy azt egy egyszerű fájdalomtalan módon kell eltávolítani, még pedig addig, míg a szeplőszínezet teljesen elmúlik. Erős kenőcsök s szerek célt nem érnek és jó eredményt csak a Zucker-féle szab. gyógyszerzappannal

éhet el, előbbek drágábbak és a használatban kellemetlenek, másrészt a ruháknál bepiszkolása végett nem ajánlatos. Ha a szürke krém szerű hatót, melyet a Zucker-féle szabad. gyógyszerzappannal ad, este használjuk és azt éjjelen át rajta hagyván, reggel azt gyöngéden lemoszuk, úgy mint azt a használati utasítás előírja, úgy egyszerű módon és tisztán elérjük azt, hogy a felső bőr hámjánál kezd, egy tiszta, gyöngéd és rózsaszínű arczsinat fog létrehozni, amelyet aztán a Zucker-féle krém-mel és Zucker-szappannal tovább kell ápolni. A megrendelésnél a következő különbségre kell ügyelni: Zucker szab. 35%-os gyógyszerzappannal a leghatásosabb és legnagyobb. Darabja 2 50 kor. Zucker szab. 15%-os gyógyszerzappannal, hatásában arányosságban gyöngéd. Darabja 1 kor. Ehhez való Zucker-féle krém (szírtalanító) a bőrkéremek gyöngye. Egy tubus ára 2 50 kor, Kis tubus 1 25 kor.

Valódi kapható Székesfehérvárott STEINER BÉLA drogeriájában.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.